بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ދަޢުވާއާ ނަންބަރު: 2022/HC-A/248
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް: ނެތް
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ގޮތެއް ނިންމުން

މައްސަލަ ބެލި ފަޒީލަތުންގެ މަޖިލިސް:

ފަޒީލަތު ހުސައިން މަޖީދު

ފަޒީލަތު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަޒީލަތު ހުޝައިމާ މުޙައްމަދު

ނިމުނު ތާރީޚް: 22 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1444 / 16 ނޮވެންބަރު 2022

ހައިކޯޓުގައި ދަޢުވާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:	01 ޞަފަރު 1444 28 އޮގަސްޓް 2022

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ނިންމުން:

- **ނަންބަރު:** 145/RNM/2022/14 ނިންމުން
- **ނިންމި ތަން:** ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- **މާއްދާ:** ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ގޮތެއް ނިންމުން
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 08 ފެބްރުއަރީ 2022
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 25 މޭ 2022

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް

ޤާނޫނީ ވަކީލުން:

ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަޙްމަދު ނައުޝާދު

ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަޙްމަދު ޤާސިމް

ޤާނޫނީ- ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ގޮތެއް ނިންމުން- މައްސަލަ ބަލައިގަތުމާމެދު ގޮތް ކަނޑައެޅުން- ރަޖިސްޓްރާރު ކޯޓުގެ އިޚްތިޔާރު- ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 5 ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ނ)

ފަނޑިޔާރު ބަދަލުކުރުމަށް މަޖިލީހުގެ ޙައްޤު، (މި ޙައްޤަށް ފަނޑިޔާރު މުޚްތަލިފު ފައިސަލާ އަދި ފަނޑިޔާރު ބަދަލުކުރާ

މުޚްތަލިފު ގޮތަކުން ކުރެއްވުން)

މައްސަލައިގެ ތާރީޚު

1. މިއީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-L(RN)/2022/14 ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުމަށް ބާޠިލުކުރަން،

އެކޯޓުގެ އިސްވާސި ނިންމާފައިވާ ނަންބަރު 145/RNM/2022/14 ނިންމުން (ރަޖިސްޓްރަރުގެ ނިންމުން

އަލުންބަލައި ގޮތެއް ނިންމުން) އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލި ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

2. މި ޤަޟިއްޔާގެ އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި

ދަޢުވާގައި ދަޢުވާ ކުރެވި ފަރާތް، އިސްތިއުނާފު ކުރެވޭ ފަރާތުގެ ގޮތުން ހިމަނާފައިވިނަމަވެސް،

އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ނިންމުމަކީ މައްސަލަ ބަލައިނުގަތުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ

ނިންމުމެއްކަމުން، މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ހިނގާފައިވާ މިބާވަތު މައްސަލަތަކުގައި އާންމު

އުސޫލުން މިކޯޓުން އަމަލުކުރާ ފަދައިން "Ex perte" މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ

ފަރާތެއް ނުހިމަނާގޮތަށެވެ.

ކަން ހިނގައިދިޔަ ގޮތް

3. ސ. މަރަދޫ، ފޭދޫ، ސަވިރީގެ، އަބޫބަކުރު (އައިޑީ ނަންބަރު A325667) ގެ މައްޗަށް މަޖުބޫރު

ސަރަޙައްދުން ބޭރު ތަނެއްގައި ތޫނުއާލާތެއް ގެންގުޅުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާ[1] އާއި، އެހެނިހެން މުދަލަކާއި

[1]. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނުއާލާތް ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބަޔާންކޮށް، އެމާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކުރާކުށް ދައުވާ

ހުއްދަނޫން ބޭނުން ކުރުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ[2] އާއި، ބިރުދެއްކުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ[3]، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ނަންބަރު 85/2022/CRC/45 ދަޢުވާ ފޯމުން 08 ފެބްރުއަރީ 2022 ތާރީޚުގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފައެވެ.

4. މި ދަޢުވާތައް ކޯޓުގައިވަނީ، ސަޢީދު އަބްދުއްލާހު 31 ޑިސެންބަރު 2021 ދުވަހު 03:45 ހާއިރުކަންހާއިރު، ސ. މަރަދޫ ބަނދަރުގަނޑުގައި އަރާފައި އޮތް، ސިލްވަރ ވޮލްވޯ ކްލަބްލީސް ރިސޯޓްގެ ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު 10-T C6725B-02 "ސަންސެޓް-29" ލޯންޗު ފްރީގެންފައިވާކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ފުލުހުންނަށް ލިބުމާ ގުޅިގެން، އެ ލޯންޗު ހޯދަމުން ދަނިކޮށް، ޅ. މާފިލާފުށީ ދިމާ ބޭރުން ކަނޑުމަތިން ފުލުހުންނަށް ލޯންޗު ފެނުމުން، ފުލުހުން އެލޯންޗާ ކައިރިކުރަން އުޅުމުން، ސަޢީދު އަބްދުއްލާހު ފުލުހުންނާ ދިމާއަށް ވަޅި ދައްކާ ބިރުދައްކާފައިވާތީ އާއި ފުލުހުން މީނާ ހުއްޓުވައި ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންގޮސް، އެ ލޯންޗު ބަލައިފާސްކުރިއިރު، އެ ލޯންޗުގެ ވޯޓަރޓޭންކު ކައިރި ސްޓީލްދަޅުމިން ތިރީގެ ދިގުމިނުގައި ގާތްގަނޑަކަށް 8 (އަށެއް) އިންޗި ހުދުކުލަވަރުގެ ކަޅިވިލަފަރާއި، ތިރީގެ ދިގުމިނުގައި ގާތްގަނޑަކަށް 6 (ހައެއް) އިންޗި ހުދުކުލަވަރުގެ ވަޔެއް ފުރިފައިވާ އާއި އެ ލޯންޗުގެ ކަނާތްފަރާތު ސްޓީލްދަޅުމިން ތިރީގެ ދިގުމިނުގައި ގާތްގަނޑަކަށް 6 (ހައެއް) އިންޗި ހުދުކުލަވަރުގެ ވަޔެއް ފުރިފައިވާ، އެލޯންޗުގެ ގަނޑުގެ ބޮޑުން މެއްގަނޑު ބިންދައިގެން ގޮސްފައިވާ ތިރީގެ ދިގުމިނުގައި ގާތްގަނޑަކަށް 7 (ހަތެއް) އިންޗި ހުދުކުލަވަރުގެ ވަޔެއް ފުރިފައިވާ އާއި، މި ހާދިސާގައި އެ ލޯންޗަށް ވަދެވުނުއިރު ހިފަހައްޓަން އަރައި ބިރުދައްކާފައިވުމުން، އެ ލޯންޗުގެ ކެޕްޓަން އަދި ކުރޫ ލޯންޗުން ފޭބުމުން، ސަޢީދު އަބްދުއްލާހު އެ ލޯންޗުގައި ދުއްވައިގަނެގެން، އެ ލޯންޗު ބޭނުންކޮށްފައިވާކަން ބޭނުމުން ދަޢުވާ ކުރަން ބުނުމުން އެނގެއެވެ.

---

2. ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 217 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް، އެ ޤާނޫނުގެ 210 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާ

3. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނުއާލާތް ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް، އެމާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާ

ބުނެވުނު ދަޢުވާތައް ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ސަބަބު

5. ބުނެވުނު ދަޢުވާތައް ދައުލަތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ އެ ދަޢުވާތައް މައްޗަށް ބިނާވެފައިވާ މައްސަލައަކީ، -/100,000ރ. (އެއްލައްކަ ރުފިޔާ) އަށް ވުރެ މަތީގެ އަގުގެ މުދަލެއް ހިމެނޭ މައްސަލައަކަށްވާތީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ޖަދުވަލު 5 ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ނ) ގެ ދަށުން، އެފަދަ މައްސަލަތަކަކީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ނުހިނގާކަމަށް ބަޔާންކޮށެވެ.

މައްސަލަ ބަލައިގަތުމާމެދު ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން

6. ބުނެވުނު މައްސަލަތަކުގައި ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާތައް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވަނީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ކަމަށް ބަޔާންކޮށް އެ ދަޢުވާތައް ބަލައިނުގަތުމަށް އަންނަނިވި ގޮތަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ރަޖިސްޓްރާރު ނިންމައެވެ.

"...މިމައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް އިޚްތިޞާޞް ހިނގާ މައްސަލައެއްކަމަށް ނުވާތީ ކަމުގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ނަންބަރު 196-A1/145/2022/175 (08 ފެބުރުއަރީ 2022) ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އެހެންނަމަވެސް މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް އިޚްތިޞާޞް މި މައްސަލައަކީ ނުލިބޭ ޖިނާއީ މައްސަލައެއްކަމާ އަދި އެކަމާގުޅޭ ޤާނޫނީ މާއްދާއަކާ ހަވާލާދީފައި ނުވާތީ އެކަންކަން އިސްލާހުކޮށް ފޮނުވުމަށް މި ކޯޓުން އެންގުމުން، މިމައްސަލައަކީ -/100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއަށްވުރެ މަތީގެ މުދަލެއް ހިމެނޭ މައްސަލައެއްކަމަށްވާތީއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ޖަދުވަލު 5 ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ނ) ގެ ދަށުން މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް އިޚްތިޞާޞް ހިނގާ މައްސަލައަކަށް ނުވާކަމަށް ބަޔާންކޮށް، މަތީގައި ބުނެވިދިޔަ ސިޓީ އިސްލާހުކޮށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން މިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާތީއާއި،

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހަވާލާ ދީފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ޖަދުވަލުގެ 5 އަކީ ބަޔާނެއް، އެ ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 5 އަކީ އެއީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ބަޔާންކުރާ

ޖަދުވަލުތަކާއި، ބަވާރާތިރިކަމާއި ޖަދުވަލުގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ސައިކޯޓްރޮޕިކް ކޮންޓްރޯލް ނަރކޮޓިކްސް މަސްތުވާތަކެއްޗާއި، އެމްޑީން އެ ނަންބަރުގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ "ވެލިއަމް، ބޫޕްރީން، ހިޕްނޯސެޑެޓިވްސް، މަޔަކާރި، ބިޔަލާއި، ފާޙިޝްކަމުގެ ކުށްތަކުގެ ތަރުތީބުން ފައިސާ 100,000/- (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން މަތީގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާ ހިފުން ނުވަތަ އެ ޢަދަދު މުޅި ހިފުން މަސްއަލަ" މިފަދައިން ކަމާއި، ބަނގުރާ ޤާނޫނީ މާއްދާއަށް ބަލާފައި ޖޫރިސްޕްރޫޑެންސް ޖެނެރަލްގެ އާމްދަނީ ބޮޑުކޮށް ސިޔާސީގައި ފެރިގެ ކާމިޔާބު ޖާގައެއް ދޫކުރާ -/100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއަށްވުރެ މަތިވެސް އެކަނި އެސަބަބަކާތީ، އެ މަސްއަލައެއް ފެށިސްޓަބްލިޝް ކުރިން ނަރކޮޓިކް މަސްއަލައިގެ ޖަމާގައި ބެލުވުންނެއްކަން އެނގޭކަމާއި، އެކަމަށް އެޑްވާންސްކުރި ޝަރުޢީދާއިރާ 5 ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ށ) ގައި ބާރާނބަރކުރެއް އަދި ޝަރުޢީކަމާއި، ސަރުކާރު ވެލިއަމް. ބީކޮން، ހިޕްނޯސެޑެޓިވްސާއި، މަޔަކާރި ބިޔަލާއި، ފާޙިޝްކަމުގެ ކުށްތަކުގެ ތަރުތީބުން ކުރަކަން ވުންކަމާއި،

ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) އަށް 2010 ޑިސެމްބަރު 21 ވަނަ ދުވަހު ފާސްކުރި ޤާނޫނުއަސާސީކަމާއި، އެ ޤާނޫނު ފާސްކުރެވުނު އެ ޤާނޫނުގައި ކުށްތަކަށް ނަން ދީފައިވާ އެހެން ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަލުކުރަމުންދިޔަ ޤާނޫނުތަކުގައި އެ ކުށަށް މަނާކަން ޝާއިޢުކުރުމާ ގުޅިގެން ސަފަޤާތް އިންސާނުންގެ ތިޞްނީފުން ބަލައިދެވޭ އެނގޭކަމާއި، މި ތިޞްނީފުން މި މައްސަލާގައި ސަރީހު އަޤުބާކުރުގެ މައްސަލަ ދަޢުވާކުރުމަށް ހަރަކާތްތެރިވާ 03 (ތިނެއް) ދަޢުވާގެ ޝާހިދުގައި ވެލިއަމް، ބީކޮން، ހިޕްނޯސެޑެޓިވްސާއި، މަޔަކާރި ބިޔަލާއި، ފާޙިޝްކަމުގެ ކުށްތަކުގެ ތަރުތީބުން ކުރެއް ހިޔާނާތް ބަލައިދީފައި އެދިފަސްކުރި އަމަލުކުރަމުން ދިޔަ ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/68 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތުގެ ޗެޕްޓަރ4) ގެ 149 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ)، (ރ)، (ބ) ގައި ވެލިއަމް ބީކޮން ހިޕްނޯސެޑެޓިވްސާއި، މަޔަކާރި ބިޔަލާއި، ފާޙިޝްކަމަކީ ކުށްބައިކަން މަނާކުރެވިފައިވާކަމާއި، މި ކުށްތަކީ މިހާރު އަމަލުކުރަމުންދާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 211 ވަނަ މާއްދާއާއި، 213 ވަނަ މާއްދާއާއި، 215 ވަނަ މާއްދާގައިވެސް އެގޮތުގެމަތިން ޖިނާއީވާ ކުށްތަކެއްކަމާއި،

ސަރީހު އަޤުބާކުރުގެ މައްސަލަ ދަޢުވާކުރުމަށް ހަރަކާތްތެރިވާ 03 (ތިނެއް) ދަޢުވާގެ ޝާހިދުން މަޤުބޫލު ސަބަބެއްނެތި ޢާއްމު ތަނެއްގައި ތިބެން އެއްބަޔަކު ގެންގުޅުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާއާ ބެހޭގޮތުންގެ ކުށުގެ ދަޢުވާއަކީ ޤާނޫނީ ފަރާތުން ގެންގުޅުމުގެ ދަޢުވާ ކުރިއަށް މި މައްސަލަ މިހާރަށް ހަރަކާތްތެރިވާކަމާއި ޤާނޫނީ ގޮތުން ސަބަބާއި ގުޅިގެން ނުލާ ނަ ދަޢުވާކުރެއްވި، އެހެން އެ ދަޢުވާތަކުގެ ދަޢުވާ ބަލައިގަނެ މުޅިކަމުގެ އަހަރު ގުޅުވައިގެން ޤާނޫނީ ތަރުތީބުން ނުވާކަމާއި، އަދި ދަޢުވާ ކުރުވާ ޤާނޫނު މާއްދާގައިވެސް އެގޮތަށް ކަމުގެ ޤާނޫނު ތަރުތީބުން ނުވާކަމާއި، ސަރީހު އަޤުބާކުރުގެ މައްސަލަ ދަޢުވާ ކުރުމަށް އިތުރަށް ހަރަކާތްތެރިވާ މައްސަލައަކީ އެންމެ ފުރަތަމަ ޝާހިދުން ޤާނޫނީ ކުރުމުގެ ދަޢުވާ ކުރުވާކަމާއި، މި ދަޢުވާކުރާ ޤާނޫނު މާއްދާގެ ކަމުގައި ދަޢުވާ

ކުށަކާ ޚުދުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތު) ގެ 217 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ޚިލާފަށް، އެ ޤާނޫނުގެ 210 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުކަމާއި،

އެސިޑު މުދަލަކަށް ހުއްދަކުރުން ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށުގެ ދަށުވާއިރު ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކެމިކަލްގެ ޤާނޫނު) ގެ ޖަދުވަލު 5 ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާގޮތަށް ވައްކަން، ބޮކުން، ހިފާޒަތްކުރުމާއި، ވަކާރާއި ހިފެހެއްޓި ފޯރުކުރުމުގެ ކުށްތަކުގެ ތުހުމަތުން ކުރިއްޔާ ބަދަލުގެ، 217 ވަނަ މާއްދާގެ މަތީގައި ސުލްހައަކަށް ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ "މުދަލަކަށް ހުއްދަކުރުން ބޭނުންކުރުން" މިފަދައިންނެވެ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތު) އެކުލަވާލާފައިވާ ގޮތަށްބަލާއިރު، އެ ޤާނޫނުގެ 217 ވަނަ މާއްދާއަކީ "މުދަލުގެ ކަށާއި ޖާގަގެ ކުށް" ސުލްހައަކަށް ބާވަތްތަކުން، 210 ވަނަ ބާބުގެ ދަށުން ހިމެނިގެން މާއްދާއެއްކަން އެނގޭކަމާއި، 210 ވަނަ ބާބުގެ ނަމުގައި ޖާގައި "ވައްކަމުގެ ކުށް" މިފަދައިން ބާވަތްތަކެއް ވީނަމަވެސް، އެއީ ގާނޫނުގައި އެބާބަށް ދީފައިވާ ނަންކަމާއި، އެއީ ގާނޫނުގައި ކުށް ބާވަތްތަކުން ފާޅުގައިވާ ސަރުކާރުއެއް ނުން ކަމާއި، އެހެން އެ ބާބުގެ ދަށުން 211 ވަނަ މާއްދާގައި ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ވައްކަން ކުރުމުގެ ކުށް ފާޅުގައި ވާކަމާއި، 212 ވަނަ މާއްދާގައި ކުށެއް ގޮތުގައި މަކާރާއި ހީލަތް ހެދުމާއި، ބޮކުރުގެ ކުށް ފާޅުގައިވާކަމާއި، 213 ވަނަ މާއްދާގައި ކުށެއް ގޮތުގައި ފޭރުމުގެ ކުށް ފާޅުގައިވާކަމާއި، އަދި 215 ވަނަ މާއްދާގައި ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ޚިޔާނާތުގެ ކުށް ފާޅުގައިވާކަން އެނގެންއޮންނަކަމާއި،

އެހެންކަމުން އެ ޤާނޫނުގެ 210 ވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުރިހާ ކުށްތަކަކީ ވައްކަމުގެ ކުށުގެ ބާވަތުގައި މާނަކުރެވޭނެ ހަމައެކަނި ނުކުތާކަމާއި، އެކަން އެގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެހެން ކުށްތަކާއި، ބާބުތަކަށް ބެލެވެމުންދޭ ސަރުކާރުގެ ވާހަކަ، އެގޮތުން އެ ޤާނޫނުގެ 230 ވަނަ ބާބަށް ބަލައިލާ، އެބާބުގެ ނަމުގައި ކުރިއްޔާ ފާޅުގައިވާ "ހުއްދަ ނެތި ތަންތަނަށް ވަނުމުގެ ކުށް" މިފަދައިން ކަމަށާއި އެއަށްފަހު ކުށްތައް ބާވަތްތަކުގެ ދަށުން ގޮތްތަކުގައި 230 ވަނަ މާއްދާގައި ބޭރު ހުއްދަނުހަތަރަށް ވަނުމާއި، އެހެންނަމަވެސް ހަމަ އެބާބުގެ ދަށުން 233 ވަނަ މާއްދާގައި ބާވަތްތައް ކުރި "ހުއްދަނުލައި ގޮތުގައި މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރުން" ކަމާއި، ހުއްދަނެތި ތަންތަނަށް ވަނުމުގެ ކުށުގައި ނަގާފަ ހުއްދަނުލައި ތަނަކަށް ވަނުމުގެ ކުށެއްގައި ދުރުގަހަކުނެގޭ ކުށުގެ އެންމެހާ ތަކެތި 233 ވަނަ މާއްދާގައި ބާވަތުގެ ހުއްދަނުލައި ގޮތުގައި މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރުމުގެ ކުށުގެ އެސްޓަބްލިޝްމަންޓު ކުޑަ ތަފާތުކަމާއި، އެހެންކަމުން ހުއްދަނުލައި ގޮތުގައި މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރުމުގެ ކުށީ އާދޭ ޖާގައި ހުއްދަ ނެތި ތަންތަނަށް ވަނުމުގެ ކުށުގެ ގޮތުގައި ބުނެ ހަމައެކަނި ނަތީޖާކަމާއި،

ވެއްކަންކުރުމުގެ ކުށަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/68 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ ޗެޕްޓަރު 4) ގެ 149 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ދީފައިވާ ތަޢާރުފާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 211 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަޢާރުފަށް ބަލާއިރު، ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ފަރަގެއް ހުރިނަމަވެސް މި މައްސަލާގައި ސަރީހު އިތުބާރުކުރުމުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެސިދުރު މުދަލަކުން ހުއްދަނުލިބި ބޭނުން ކުރުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާކުރި ސަބަބަށް ބަލާއިރު، އެއިން އެއްވެސް ތަޢާރުފެއްގެ ތެރެއަށް މިކަން ނުފެތޭކަމާއި،

ކޮންމެ ޤާނޫނަކީވެސް ވަކި މަޤްޞަދެއް ހާސިލު ކުރުމަށް އުފެއްދޭ ޤާނޫނެއް ކަމަށްވާއިރު، ޤާނޫނު މާނަކުރުމުގައި އެ ޤާނޫނެއް އުފެއްދި މަޤްޞަދަށް ބަލަންޖެހޭކަމާއި، މަޤްޞަދުތަކެއް ހާސިލު ނުވާނެ ގޮތަކަށް ޤާނޫނު މާނަކުރެވިގެން ނުވާނެކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 44/2011 [4] (މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނު) ގެ 17 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެނގޭކަމާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޕަރޭޓުގެ ޤާނޫނު) ގެ ޖަދުވަލު 5 ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ނ) ގައި "ވެއްކަން، ބޮކުން، ޚިޔާނާތްތެރިވުމާއި، މަކަރާއި ހީލަތާއި، ޒުލުމުގެ ކުށްކުރުމުގެ ތެރެއިން" މި އިބާރާތް ގެނެސްފައިވާއިރު، ޤާނޫނު ހެދިއިރު، ޤާނޫނު ހަދާ މަޖިލީހުން އެ ޤާނޫނަކުން ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ މަޤްޞަދު އޮންނަނުކަމާއި، ވަކިވަކިން "ވެއްކަން، ބޮކުން، ޚިޔާނާތްތެރިވުމާއި، މަކަރާއި ހީލަތާއި، ޒުލުމުގެ ކުށްކުރުމުގެ" ތެރެއިން މިގޮތަށް ބަޔާންކުރުމުގެ ބަދަލުގައި "ވެއްކަމުގެ ކުށް" އޭ މިންވަރުން ޚާއްޞަކުރުމަކީވެސް ކުށްތަކެއް އިންސާނާ ކަމެއް ކަމުގައި ވިސްނަވާފައި ކޮންމެ ކުށެއްގެ ވާހަކަ ވަކިވަކިން ގެނެސްދީފައިވީ ވަކި މަޤްޞަދަކަށްޓަކައި ކަމުގައި ބަލަންޖެހޭކަމާއި، އެ މަޤްޞަދު ހާސިލުވާ ގޮތަކަށް އެކަމުގެ ދާއިރާގެ ބޭރުން ޤާނޫނު މާނަކޮށްގެން ނުވާނެކަމާއި، ހަމައެހެންމެ ބަލާލާ ދެ ކުށްއެގައި ކުރުގެ އަސްބާބުތަކަށްވެސް ބަލާލާ ވާނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 210 ވަނަ ބާބުގައި ހުރި ހުރިހާ ކުށްތަކަކީ އަދި ޤާނޫނުގެ 211 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ވެއްކަންކުރުމުގެ ކުށުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން މާނަ ކުރުވިގެންނުވާނެ ކުށްތަކެއް ނޫންކަމާއި،

މަތީގައި ބުނެވިދިޔަ ސަބަބުތަކާއި ސަރީހު އިތުބާރުކުރުމުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ ކުރުމަކީ މިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެސިދުރު މުދަލަކުން ހުއްދަނުލާ ބޭނުން ކުރުމުގެ ކުރަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޕަރޭޓުގެ

[4] ތިއުރުގައިވާ ގޮތަށް ނަކަލުކުރެވިފައި

ޤާނޫނު) ގެ ޗެޕްޓަރު 5 ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްދޭ "ވަސީލަތް، ޖާގަ، ހިއްސާކޮށްދިނުމާއި، މަކާނާއި

ޕިލާޓާއި، ފާރުތުގެ ކުންކުނުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކުނިއެ ކަމުގައި ބެލެވޭނެ ނުކުތާއާއި،

މި މައްސަލާގައި ސަލީމް އަބްދުﷲ މިހާރު ދިރިއުޅޭ އެޑްރެހަކީ ނ.މަނަދޫ/ ދާރު، ކަމަށް ދަޢުވާ ފޮތުގައި

ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އަދި އެއީ އޭނާގެ ދާއިމީ އެޑްރެސްކަމުގައިވުމުގެ އިތުރުން މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތްފަށާ ހިނދާއިރުވެސް

ނ.މަނަދޫގެ ބަނދަރުގައިކަމާއި، ހަމަ އެހެންމެ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ހުރިހާ ހެކިތަކެއްވެސް ދިރިއުޅެނީ ނ.މަނަދޫގައިކަން ދަޢުވާ

ފޮތުގައި ހުރަހަގައިވާ ދިފާޢުގެ ބަޔާންތަކުން އެނގެން ހުންނާތީއާއި، އެނގޭ ހުރަހަގަކަން ބޭނުންކުރުމުގެ ކުރާއި،

ތުހުމަތުކުރެވޭ ޖަރީމާގެ ކުށުގެ ދަރަޖައާއި، ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ކުށުގެ ދަރަޖައަށް ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ތަޙްތުގައި

ސަބަބަށް ފުރަގަސްދެވިފައި ނުވެ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި،

ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ގަވާއިދު ނަންބަރު

2021/R-100 (ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ގަވާއިދު) ގެ 26 ވަނަ މާއްދާ އާއި، ގަވާއިދު ނަންބަރު SC-REG-01 (ސުޕްރީމް

ކްރިމިނަލް އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު) ގެ 100 ވަނަ މާއްދާއާއި، 101 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މި މައްސަލައަކީ

ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާ މައްސަލައެއްކަމުގައިވާތީ، މި މައްސަލައެއް ބަލައިގަތުން އަނބުރާ ފޮނުވުމަށް

ނިންމައިފީމެވެ."

ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުންބަލައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިސްތިއުނާފީ ނިންމި ނިންމުން

7. މިގޮތުން ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި، އެ މައްސަލައަކީ ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވަނީ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓަށް ކަމަށްވާތީ، ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ތަނެއް ނެތްކަމަށް ބަޔާންކޮށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިސްތިއުނާފީ ނިންމުމެވެ.[5]

[5] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-L(RN)20122/14 "ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ޑޮކެޓް ނިންމުން"

8. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިސްތިސްނާގެ ދެ ނިންމުމާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހިގެން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދެ ނިންމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފުކުރިއެވެ. މިއީ އެގޮތުން ބޭރު އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅިފައެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ:

9. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145/RNM/2022/14 "ރަޖިސްޓްރީގެ ނިންމުން އަލުންބަލައި ގޮތެއް ނިންމުން" އިސްތިއުނާފުކުރަމުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ 1 (އެކެއް) ނުކުތާއެވެ. އެ ނުކުތާއަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 (މަސައްކަތުގެ ހަމަތައް ބަލަހައްޓާ ޤާނޫނު) ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ރ) އާއި 4 ވަނަ މާއްދާއާއި 10 ވަނަ މާއްދާއާއި 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއާގުޅޭގޮތުން ދައުލަތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަން

10. އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ބަލައިނުގަންނަން ނިންމާފައިވާ ދައުލަތައް ބިނާވެފައިވަނީ -/100,000ރ. (އެއްލައްކަ ރުފިޔާ) އިން މަތީގެ މުދަލަކާ ގުޅޭ ހުރިހާކަމަކާ ކަމަށާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ޖަދުވަލު 5 ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ނ) ގެ އެންމެ މަސައްކަތް އެ މާއްދާ އިބްތިދާއީކޯޓުތަކުގެ ދާއިރާގެ އެވުރަ މައްސަލަތަކަށް މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ނުހިމެނޭކަމަށް ދެއްކޭތީއެވެ. އަދި މަސައްކަތުގެ ހަމަތައް ބަލަހައްޓާ ޤާނޫނުގައި، އެންމެ މަސައްކަތް ބޭރުގެ އުސޫލު ބަލަހައްޓާ ކޯޓުތަކާއިވާޙިދު، ޤާނޫނުއްގައި ބަލަހައްޓާ ބެސް ނުވަތަ އިބްތިދާއީ ދެމިތިބުން ދޭހަވާ އެންމެ މަސަ އެއްގޮތަށް ދެމުހައްދަން އިސްކަންދިނުން ބަލަހައްޓާގޮތްކަމުގައި ޤާނޫނުގައިވާ ބެސް ނުވަތަ އިބްތިދާއީ ދެމިތިބުން ޤާނޫނު

އުކުޅަވާލި ފަރާތުގެ ނިޔަތް ރަނގަޅަށް ރަށްޖުވާކަމަށް ބެލުން ބައްޓަންކުރެވިފައިވާކަމަށެވެ. އަދި ޤާނޫނެއް ފުރިހަމަވާނީ ޤާނޫނުގެ ހުރިހާ ބައިތަކާ އެކު ކަމަށާއި ޤާނޫނުގައިވާ ބަސްތަކާއި ނުވަތަ ޖުމްލަތަކާއި ހިމެނިގެންވާ ފުރަގަހަރު ނުވަތަ ބާބު ލިޔުމުން ނުވަތަ ޤާނޫނުގެ ސުރުޚީގައި ބަޔާންވެގެންވާ މަފްހޫމުންވެސް ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދު ދެނެގަނެވޭނެ ކަމަށެވެ. އެގޮތުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 210 ވަނަ ބާބަކީ ވައްކަމާއި ޚިޔާނާތް، މަކަރާއި ހީލަތް އަދި ފޭރުމުގެ ކުށްތައް ބައްޓަންވެގެންވާ ބާބު ކަމަށްވާތީ، އެބާބުގެ ހުރިހާ ކުށްތަކަކީވެސް ވައްކަމުގެ ބާވަތުގެ ކުށްތަކެއް ކަމަށް ދައުލަތުން ދޭހަ ކަމަށާއި، މާނަކުރުމުގެ ހަމައެއް ބައްޓަންކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ބަލާއިރު، އެގޮތަށް މާނަކުރުމަކީ އެހެންކަމުން އެ މުޖުތަމަޢުގައި ނުވަތަ ހާދިސާގައި -/100,000ރ. (އެއްލައްކަ ރުފިޔާ) އިން މަތީގެ ފައިސާގެ ޢަދަދެއް ހިފެހެއްޓުމަކީ އެފަދަ މައްސަލައަކަށް މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ނުހިމެނޭނެކަމަށެވެ. ހަމައެއާއެކު މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅުން 3 ދަޢުވާއަކީ 1 ހާދިސާއަކަށްބަލާ ދަޢުވާތަކެއް ކަމުން، މި ދަޢުވާތައް ވަކިވަކި ކުށްތަކަކަށް ހުށަހެޅުމަކީ ހެކިން ސާބިތުކުރުމަށް ދަތިވާ ކުށާއި ދަޢުވާތަކުގެ ވަގުތުތަކުގެ ބަޔާންކުރުމަށްދޭން ކަމެއް ކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފަކީ މި މައްސަލައަކީ ކުރިމަތިލާ ކޯޓަށް ބެލުން މައްސަލައެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުން ކަމަށެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް ކުރިމަތީގައި އޮތް ޤާނޫނީ ސުވާލު

11. މި މައްސަލައިގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ޖަވާބުދޭންޖެހޭ ޤާނޫނީ ސުވާލަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ޖަދުވަލު 5 ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކަށް ނުބެލޭނެ މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭގައި އެ މާއްދާގެ (ނ) ގައި "ވައްކަން، ބޭކުން ޚިޔާނާތްތެރިވުމާއި، މަކަރާއި ހީލަތާއި، ފޭރުމުގެ ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން 100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާ އިން ފުރިގެން މަތީގެ ޢަދަދުގެ ފައިސާ ހިފޭ ނުވަތަ އެ އަގުގެ މުދާ ހިފޭ މައްސަލަތައް" މިފަދައިން ބައްޓަންކޮށްފައި އޮތުމުން، ބުނެވުނު ކުށްތައް ޤާނޫނު ނަންބަރު

9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ އެއް ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްދެންނެވިހެން، އެ ބާބުގައި ހިމެނޭ އެހެނިހެން ކުށްތަކަށް މި އުސޫލު ތަޠްބީޤުކުރެވިދާނެ ސަބަބެއް ނުވަތަ ދަލީލެއް ނެތް އެވެ.

ޝަރީޢަތުން ނިޔާކުރެއްވިގޮތް

12. މި މައްސަލައިގައި ދައުލަތުން ސަފީހު އަބްދުﷲގެ މައްޗަށް ކުރިމަތިލާ ކުށަށް ހުކުމްކުރި ދައުވާތަކަކީ މަޤްބޫލު ސަބަބެއްނެތި ޢާއްމު ތަނެއްގައި ތޫނު އެއްޗެއް ގެންގުޅުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާ[6] އާއި، އެހެން މީހެއްގެ މުދާ ހުއްދަނެތި ބޭނުން ކުރުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާ[7] އާއި، ބިރުދެއްކުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާ[8] އެވެ.

13. ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގައި މުދާ ހުއްދަނެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށް ހިމެނީ ފައިސާގެ ކުށް ހިނގާ ބާބުގައި ކަމަށްވާތީ، އެ ކުށަކީ ފައިސާގެ އަދަދާ ގުޅޭ ކުށެއް ކަމަށެވެ. އެއްޗެއްގެ އަގަކީ މައްސަލައާ ގުޅޭ -/100,000ރ. (އެއްލައްކަ ރުފިޔާ) އަށް ވުރެ މަތީގެ އަދަދެއް މުދަލެއް ހިފެހެއްޓީމަ އެ މައްސަލައެއް މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަކަށް ނުބެލޭނެކަމަށެވެ. އަދި މި 3 ދައުވާ ބިނާވަނީ އެއްހާދިސާއަކަށް ކަމުން ކުރިމަތިލާ ކުށަށް 3 މައްސަލަވެސް ހުކުމްކުރެވޭނެކަމަށެވެ.

14. ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ޖަދުވަލު 5 ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކަށް ނުބެލޭނެ މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭގައި، އެ މާއްދާގެ (ނ) ގައި އޮތީ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

---

6. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ގުޅިގެން، އެމާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ހުށަހެޅި ދައުވާ

7. ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 217 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ގުޅިގެން، އެ ޤާނޫނުގެ 210 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ހުށަހެޅި ދައުވާ

8. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ގުޅިގެން، އެމާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ހުށަހެޅި ދައުވާ

"ވައްކަން، ފޭރުން، ޚިޔާނާތްތެރިވުމާއި، މަކަރާއި ހީލަތާއި، ޒޫރުދުގެ ކުށްކުށުގެ ތެރެއިން 100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާ އިން ފުރިގެން މަތީގެ އަދަދުގެ ފައިސާ ހިފެހޭ ނުވަތަ އެ އަދަދުގެ މުދާ ހިފެހޭ މައްސަލަތަކެވެ."

މި މާއްދާގައި ބަޔާންވެގެންވަނީ "ވައްކަން، ފޭރުން، ޚިޔާނާތްތެރިވުމާއި، މަކަރާއި ހީލަތާއި، ޒޫރުދުގެ ކުށްކުށުގެ" ވާހަކައެވެ. އަދި މި ކުށްތައް ޤާނޫނުތެރެއިން އެއް ބާބެއްގައި ހިމެނިގެންނުވާކަމަށް، މިއިން ކޮންމެ ކުށަކީ ވެސް އިންސާނުގެތެރޭގައި ފުރިހަމަވާގޮތުން ވެސް ކުށްތަކުގެ ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށްތަކެކެވެ. މުދަލުން ހެއްދަ ދީން ބާރުބޮޑުވުމުގެ ކުރިއެރުން ބޭނުމަކުން ހިފެހެއްޓެނިވިގޮތަށް، ވަކި އިންސާނުގަނޑުގެ ފުރިހަމަކަމާއިގޮތުން ވަކި ކުށްތަކާ ގުޅިގެން ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށެކެވެ. އެހެންކަމުން ދައުލަތުން ފަރާތުގެ ހިޔާލަށް މި ކުށްތައް ޤާނޫނުގެ އެއްބަސްވުމުގައި ހިމެނުމުގެ ބާރުގެ ދިމާލު ކުށްތަކާ އެއް ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ބަލައި، މި އުސޫލާ ކުށްތަކަށް އެއް ހަމައަކުން ބެލުން ޤާނޫނީކަން ވަޒަން ސާބިތުވާ އުސޫލެވެ.

15. ހަމައެހެންމެ ޤާނޫނުގައިވާ ބަސްތަކަށް ނުވަތަ ޖުމްލަތަކަށް އާންމު މާނައަށް ބެލުމުގެ އުސޫލު ދައުލަތުން ޤަރާރުކޮށްފައިވާއިރު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 (މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގައި އާންމު މާނައަށް ބެލުމުގެ އުސޫލު ބަޔާންކޮށްފައިވާ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި އޮތީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

"ބަހެއް، ނުވަތަ އިބާރާތެއް، ނުވަތަ ޖުމްލައެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން، ޢާންމު ވަކި މާނައެއް ދެނެގަނެވޭނަމަ، އެ ދާއިރާގެ މާނަ އެއްކޮށް ފަންނީގޮތުން ނުވަތަ އޭގައި ހިމެނޭ ކަންތައްތަކާ އޭގައި ހިމެނުމަކީ މަސްއޫލަތަ ކުރުމެއް، ޢަދުލުއިންސާފު ނަންބަރު ބެލުން."

މި މާއްދާއަކީ ބެލުމުން، އާންމު މާނައަށް ބެލުމުގެ އުސޫލުގެ ދަށުން، ޤާނޫނެއްގައި ބަހެއް، ނުވަތަ އިބާރާތެއް، ނުވަތަ ޖުމްލައެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން، ޢާންމު ވަކި މާނައެއް ދެނެގަނެވޭނަމަ، އެ ދާއިރާގެ މާނަ އެއްކޮށް ފަންނީގޮތުން ނުވަތަ އޭގައި ހިމެނޭ ކަންތައްތަކާ އޭގައި ހިމެނުމަކީ މަސްއޫލަތަ ކުރުމެއް، ޢަދުލުއިންސާފު ނަންބަރު ބަލަންޖެހޭނެވެ. ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަރީގެ ޤާނޫނު)

ގެ ޖަދުވަލު 5 ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ނ) ގެ ދަށުން **"ވަޢުދަށް، ބާކީން ހިޔާނާތްތެރިވުމާއި، މަކަރާއި ޚިޔާނާތާއި، ފޮރުވުމުގެ ކުށުގެ"** ބައްޔަށްވެގެންވާއިރު، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށްތަކުގެ އިތުރުން އެހެން ކުށްތަކެއް މި މާއްދާ މާނަކުރުމުގެ ތެރޭގައި އިތުރުކުރަންވެއްޖެނަމަ، އެކަން ވެގެންދާނީ މިމާއްދާއިން ދޫކޮށް މާނަ އެއަށްވުރެ ފުޅާކުރެވޭނެކަމަށެވެ. އަދި އެފަދައިން އެކަން ކުރެވޭނެކަމަށްވާނަމަ، ހާއްސަކޮށް ވަކި ކުށްތަކެއް ބަޔާންކޮށްދީ، އެކުށްތަކާ ގުޅިގެން ކޯޓުތަކުގެ އިޖުތިހާދު ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިގެން އޮތުމުގެ ބޭނުމެއް ނުފެނެއެވެ. ކޯޓުތަކުގެ އިޖުތިހާދު އެގޮތުގައި މަޢުލޫމާތުދިނުމުގައި އޮތުމުގެ ބޭނުމަކީ އެ އިޖުތިހާދު އެއަށްވުރެ ހަނިކޮށް ނުވަތަ ފުޅާކޮށް މާނަކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ނުދިނުން ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

16. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެހެން ހުރުމުން، މި މައްސަލައިގައި ދައުލަތުން ކުރިމަތިލާ ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދައުވާތައް ބެލުމުގެ އިޖުތިހާދު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓަށް ލިބިގެންވާކަމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޤާނޫނީ ހަމައެއް އޮތްކަމަކަށް ނުދެކެމެވެ.

17. އެހެންކަމުން އެ މައްސަލައެއް ބަލައިގަތުމަކަށް ކުރިމަތިލާ ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތެއް ސަބަބެއް އޮތްކަމަކަށް ނުދެކެމެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ރައުޔު؛

18. ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު؛

19. ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

- ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުކުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145/RNM/2022/14 ނިންމުމުން، "ރަޖިސްޓްރަރުގެ ނިންމުން އަލުންބަލައި ގޮތެއް ނިންމުން" ބާޠިލުކުރަންޖެހޭކަމަށް ފެންނާތީ، ސަބަބުތައް ނެތްކަމަށް، މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ބެންޗު ފަނޑިޔާރުންގެ މެޖޯރިޓީގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް | ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު (ރިޔާސަތު) | ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ